

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a textului „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la
Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor
locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea
apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la
sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea
Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002
(recalcularea sumei facturate pentru apă)**

(sesizarea nr. 285g/2021)

CHIȘINĂU

21 iulie 2022

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 decembrie 2021,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de dna judecătoare Livia Mitrofan, în dosarul nr. 2-10781/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, și trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 19 mai 2022, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința publică a Curții a fost prezent autorul sesizării, dna judecătoare Livia Mitrofan, reprezentantul Parlamentului, dl Valeriu Kuciuk, și reprezentanții Guvernului, dl Andrei Ciornîi și dl Nicolae Olari.

ÎN FAPT

A. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

6. La 30 decembrie 2020, dl Roman Calac a înaintat în adresa Întreprinderii Municipale de Gestionare a Fondurilor Locative nr. 16 din Chișinău, aflată în procedura falimentului, o cerere prin care a solicitat recalcularea sumei facturate pentru apa menajeră.

7. Prin Scrisoarea nr. 01-13/15 din 27 ianuarie 2021, Întreprinderea a menționat că în apartamentul dlui Roman Calac este instalat un contor de măsurare a volumului de apă menajeră și că acesta are obligația să declare lunar cantitatea de apă consumată indicată de contorul menționat. Deoarece consumatorul nu a comunicat în fiecare lună datele din contor, întreprinderea prestatoare a calculat consumul de apă în baza Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002. La solicitarea dlui Roman Calac, întreprinderea a refuzat recalcularea sumei facturate, motivând că „în cazul în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele din contoare în bonul de plată, calculul în primele două luni de zile de la ultima înscriere se va efectua conform consumului mediu. La expirarea termenului indicat, calculul se va efectua în baza normelor de consum, fără recalculare, până la înscrierea indicilor din contoare în bonurile de plată” [punctul 14 alineatul 6 din Anexa nr. 5 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002].

8. La 24 iunie 2021, Întreprinderea a depus o cerere de chemare în judecată împotriva dlui Roman Calac și dnei Cristina Calac, prin care a solicitat încasarea datoriei.

9. Prin Încheierea din 27 octombrie 2021, dna judecătoare Livia Mitrofan din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, sunt următoarele:

Anexa nr. 5

Modul de instalare în apartamente/încăperile locuibile în cămine și
încăperile nelocuibile în blocul locativ a contoarelor de evidență a
consumului de apă potabilă și apă caldă menajeră și de achitare a apei
consumate

„14. [...]

În cazul în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar indicii de pe contoare în bonul de plată, calculul în primele două luni de zile de la ultima înscriere se va efectua conform consumului mediu. La expirarea termenului indicat, calculul se va efectua în baza normelor de consum, **fără recalculare**, până la înscrierea indicilor de pe contoare în bonurile de plată.

[...]”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

12. Prin Decizia sa din 19 mai 2022, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

13. Curtea a observat că excepția de neconstituționalitate, ridicată din oficiu de dna judecătoare Livia Mitrofan într-un proces pendinte în fața unei instanțe de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor de Guvern, în prezenta cauză a unor prevederi din Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, ține de competența Curții Constituționale. Curtea Constituțională poate exercita, la sesizare, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului atunci când sunt incidente drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 176 din 23 noiembrie 2021, § 26).

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002. Aceste prevederi nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unei cereri de chemare în judecată privind încasarea datoriei (a se vedea §§ 6-8 *supra*). Curtea a admis că prevederea este aplicabilă pentru soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția.

17. Curtea a reținut că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 20).

18. Autoarea excepției a susținut că prevederile contestate contravin articolelor 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 54 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autoarea excepției trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 23; HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 27; HCC nr. 6 din 10 martie 2022, § 15).

20. Cu privire la incidența articolului 46 din Constituție, care garantează dreptul de proprietate, Curtea a reținut următoarele.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea a observat că textul contestat [fără recalculare] se conține în punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, ca parte componentă a reglementării unui mecanism de facturare și de achitare a serviciului public de alimentare cu apă și canalizare, inclusiv cu apă caldă menajeră livrată consumatorului pe bază contractuală. În general, facturarea și plata apei livrate/consumate, inclusiv a apei calde menajere, se

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

face în baza datelor indicate de contor și declarate de consumator (articolele 26 alin. (1) și 29 alin. (3) din Legea nr. 303 din 13 decembrie 2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și punctul 8 din Anexa nr. 5 la Regulament). Acest mecanism presupune drepturi și obligații reciproce între prestatorul de serviciu și consumator. Între altele, consumatorul are obligația să declare lunar datele contorului, înscriindu-le în bonul de plată. În baza acestor date, prestatorul de servicii calculează cantitatea de apă consumată și înaintează consumatorului factura spre plată.

22. În cazul în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele de contor în bonul de plată, calculul în primele două luni de zile de la ultima înscriere se va efectua conform consumului mediu. La expirarea termenului indicat (două luni), calculul se va efectua pe baza normelor de consum, fără recalculare, până la înscrierea datelor de contor în bonurile de plată (punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulament).

23. În lipsa informației referitoare la datele de contor, aceste reguli de facturare a serviciului public de furnizare a apei stabilesc, de fapt, un mecanism provizoriu și estimativ de calcul al acestui serviciu public prestat, care încetează odată cu înscrierea datelor de contor în bonurile de plată. În aceste condiții, consumatorul este obligat să achite o sumă calculată în baza normelor de consum. În acest caz, Curtea a reținut că textul contestat face incident articolul 46 din Constituție.

24. Cu referire la articolul 47 din Constituție, autoarea excepției nu a prezentat critici de neconstituționalitate și nu a argumentat contrarietatea textului legal contestat cu normele constituționale invocate.

25. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretenției neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Curtea a reiterat că dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 187 din 7 decembrie 2021, § 27; DCC nr. 6 din 18 ianuarie 2022, § 20).

26. În consecință, Curtea a reținut că textul contestat face incident articolele 46 și 54 din Constituție. În acest sens, Curtea va analiza dacă ingerința în discuție este prevăzută de lege, dacă ingerința urmărește unul sau mai multe dintre scopurile legitime prevăzute în Constituție, dacă realizează, odată implementată, unul din aceste scopuri și dacă este necesară și proporțională cu situația care a determinat-o.

B. FONDUL CAUZEI

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

27. Autoarea excepției susține că, în general, plata pentru serviciile comunale prestate este o obligație a consumatorului de aceste servicii, în acest caz, a proprietarului apartamentului. Quantumul sumei achitate trebuie să fie proporțional cu volumul serviciului efectiv prestat/consumat.

28. Astfel, deși punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulament îi permite furnizorului să stabilească un calcul în baza consumului mediu de apă în cazul în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele din contoare în bonul de plată, textul contestat îi interzice consumatorului să solicite ulterior recalcularea consumului stabilit de furnizor. În aceste condiții, consumatorul este obligat să achite factura pentru consumul stabilit de furnizor, chiar dacă acesta nu corespunde realității. Acest fapt presupune o sarcină nejustificată pentru consumator și conduce la încălcarea dreptului de proprietate. Prin urmare, autoarea excepției susține că textul contestat contravine articolelor 46 și 54 din Constituție.

B. Argumentele autorităților și ale organizațiilor care și-au prezentat opiniile

29. Președintele Republicii susține că, potrivit punctului 14 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, persoane fizice sau juridice sunt obligate să înscrie lunar indicii din contoare în bonul de plată, în conformitate cu care se vor achita facturile care reprezintă contravaloarea serviciilor furnizate/prestate în termenul de scadență indicat în factură. Legislatorul a acordat o perioadă de grație de două luni de la data ultimei înscrieri, pentru beneficiarii serviciului public care nu au avut posibilitatea să înscrie datele din contor. În această perioadă, calculul se efectuează conform consumului mediu. De la expirarea acestor două luni și până la înscrierea datelor din contoare în bonurile de plată, legislatorul a stabilit ca penalitate de întârziere aplicarea altor formule de calcul care se efectuează pe baza unor norme de consum, aprobate de organele administrației publice centrale sau cele locale. Suma datorată pentru întreaga perioadă nu va fi recalculată și, respectiv, constituie venit al prestatorului de serviciu.

30. Prevederile contestate urmăresc corectarea comportamentului consumatorului care nu anunță datele din contor. Deși diminuează patrimoniul consumatorului, această măsură nu este contrară articolului 46 din Constituție.

31. Președintele menționează că legislatorul a optat pentru o astfel de soluție normativă pentru a asigura recuperarea cu celeritate a contravalorii serviciilor furnizate și pentru a asigura continuitatea acestui serviciu.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

32. În opinia prezentată de Parlament se menționează că, potrivit competențelor sale funcționale prevăzute de articolele 96 și 102 din Constituție, Guvernul a elaborat Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, în scopul executării Legii cu privire la locuințe, a Legii privind protecția consumatorilor și a Legii condominiului în fondul locativ. Parlamentul consideră că fondul problemei care face obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate de autorul sesizării ține de controlul legalității și nu al constituționalității.

33. Guvernul susține că prevederile normative primare și cele subsecvente legii stabilesc că furnizarea serviciului public de alimentare cu apă se face în bază contractuală, iar facturarea acestui serviciu public se realizează conform datelor din contoare. Prevederile contestate descriu doar mecanismul de calcul al consumului de apă potabilă sau apă caldă menajeră, în situația în care consumatorul beneficiază de serviciul public de alimentare cu apă, însă nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele din contoare în bonul de plată.

34. Guvernul menționează că textul supus controlului de constituționalitate corespunde exigențelor calității legii.

35. Scopul măsurii contestate este asigurarea locuințelor cu servicii publice de alimentare cu apă și sanitație sigure și eficiente. De asemenea, un alt scop urmărit de prevederea contestată este protecția dreptului de proprietate al celorlalți consumatori, prin împărțirea sarcinilor legate de realizarea unui serviciu eficient de alimentare cu apă potabilă sau cu apă caldă menajeră, între aceștia și furnizorul serviciului. Așadar, pentru asigurarea prestării unui serviciu public de alimentare cu apă bazat pe respectarea indicatorilor de calitate a serviciului prestat, precum și pentru asigurarea continuității prestării acestuia, statul a urmărit respectarea scopului legitim al bunăstării economice și protecției drepturilor altor persoane.

36. Guvernul susține că punctul 14 subpunctul 6 din Anexa nr. 5 la Regulament prescrie un comportament general al furnizorului serviciului public de alimentare cu apă potabilă sau apă caldă de calculare a consumului de apă, în situația în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele din contoare în bonul de plată. Prin urmare, această măsură cu caracter general poate fi, în principiu, considerată ca urmărind un interes general și care asigură un „echilibru corect” între principiile concurente.

C. Aprecierea Curții

a) Dacă măsura contestată este „prevăzută de lege”

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

37. Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege”. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 24 din 10 august 2021, § 37; HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 53).

38. Cu privire la condiția accesibilității, Curtea reține că textul supus controlului constituționalității corespunde acestui criteriu, deoarece se regăsește în Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.191 din 19 februarie 2002, care este publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 29-31 din 28 februarie 2002.

39. Cu privire la condiția previzibilității normei contestate, Curtea constată că ultima teză din punctul 14 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002 stabilește un mecanism clar de calculare a plății pentru apa livrată potrivit normelor de consum, fără posibilitatea de a solicita recalcularea, în cazul în care consumatorul nu-și îndeplinește obligația de a înscrie lunar datele de contor în bonul de plată.

40. Prin urmare, Curtea reține că textul „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul menționat *supra* îndeplinește exigențele calității legii, fiind accesibil, clar și previzibil.

b) Dacă măsura urmărește „un scop legitim în interesul general” și dacă există o legătură rațională între măsura prevăzută de dispozițiile contestate și scopul legitim urmărit

41. Curtea reiterează că una dintre condițiile obligatorii pe care trebuie să le respecte ingerințele în articolul 46 din Constituție este ca acestea să urmărească cel puțin un scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

42. Cu titlu preliminar, Curtea reține că consumatorul serviciului de alimentare cu apă și canalizare este obligat să înscrie lunar datele contorului în bonul de plată. Astfel, pe baza datelor contorului prezentate de consumator, furnizorul calculează volumul de apă consumat. Pentru situațiile în care consumatorii au contoare funcționale, dar nu înscriu lunar datele contorului în bonul de plată, Guvernul a stabilit un mecanism de facturare și de achitare a serviciului de alimentare cu apă, care face abstracție de la datele contoarelor în funcțiune. Potrivit acestui mecanism, calculul în primele două luni de zile de la ultima înscriere se efectuează conform consumului mediu lunar înregistrat în ultimele trei luni. La expirarea termenului de două luni, furnizorul de servicii calculează consumul pe baza normelor de consum aprobate. Mecanismul în discuție prevede că consumatorul poate întrerupe

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

calcularea consumului pe baza normelor de consum prin înscrierea datelor de contor în bonurile de plată. Curtea admite că aplicarea acestui mecanism poate conduce la calcularea unei cantități de apă diferite de cea consumată în mod efectiv. Totuși, în acest caz, prevederea contestată nu permite recalcularea plății, pentru perioada în care consumatorul nu a prezentat datele din contor, dacă demonstrează că plata calculată în baza consumului mediu și a normelor de consum nu corespunde consumului efectiv.

43. Analizând prevederea contestată, Curtea reține că în cazul în care consumatorul serviciului de alimentare cu apă și canalizare nu prezintă lunar datele din contor, Guvernul a instituit un mecanism provizoriu și estimativ de calculare a apei potabile și a apei menajere. Acest mecanism, pe de o parte, urmărește scopul disciplinării consumatorilor care nu prezintă datele de contor, deși, eventual, beneficiază de acest serviciu, *i.e.* consumă apa livrată, iar pe de altă parte, garantează buna realizare a acestui serviciu public. Neprezentarea datelor contorului funcțional de către persoana care consumă apa ar conduce la imposibilitatea furnizorului de a calcula și primi plata pentru serviciul de alimentare cu apă. În aceste condiții, legislatorul a prevăzut posibilitatea furnizorului de a obliga consumatorul să achite pentru apa consumată o plată calculată potrivit normelor de consum. Acest fapt contribuie ca furnizorul, pentru a-și onora obligațiile contractuale de prestare a serviciului de alimentare cu apă și apă caldă menajeră, să nu suporte pagube din cauza neindicării de către consumator a datelor din contorul funcțional.

44. Scopul special menționat poate fi subsumat scopului general al protecției drepturilor și intereselor altor persoane. În acest caz, Curtea are în vedere drepturile și interesele economice/comerciale ale societății comerciale implicate în procesul de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și apă caldă menajeră.

45. De asemenea, Curtea admite poziția Guvernului că unul dintre scopurile speciale ale măsurii contestate este asigurarea locuințelor cu servicii publice de alimentare cu apă și sanitație sigure și eficiente, bazat pe respectarea indicatorilor de calitate a serviciului prestat.

46. În continuare, Curtea va analiza dacă măsura prevăzută de textul supus controlului de constituționalitate are o legătură rațională cu scopul legitim al protejării drepturilor și intereselor altor persoane.

47. Aici nu este necesar să se constate că imposibilitatea recalculării sumei care trebuie plătită pentru apă reprezintă singura măsură aptă pentru realizarea scopului legitim amintit, ci este suficient să reprezinte o măsură aptă să realizeze acest scop. Pentru a fi îndeplinită cerința legăturii raționale, este suficientă chiar o realizare parțială a scopului legitim urmărit (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 74).

48. Curtea admite că interdicția de recalculare a consumului de apă din prevederea contestată contribuie la disciplinarea consumatorilor prin impunerea achitării pentru un volum de apă calculat potrivit normelor de

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

consum, la realizarea intereselor economice ale furnizorului și la protecția drepturilor și intereselor celorlalți consumatori. Așadar, măsura contestată are o legătură rațională cu scopul legitim urmărit.

c) Dacă a fost respectat principiul „echilibrului corect”

49. Curtea trebuie să stabilească, la această etapă, care este ponderea principiilor concurente, *i.e.* dreptul de proprietate al consumatorului vizat de prevederea contestată și protecția drepturilor și intereselor celorlalți consumatori și al furnizorului de serviciu public. În asemenea circumstanțe, dat fiind rolul ei de supraveghetor și de suveran al controlului de constituționalitate, Curtea trebuie să fie vigilentă, astfel încât să se asigure că măsurile ca cea în discuție nu dau naștere unui dezechilibru care le impune o sarcină excesivă categoriei de persoane care pot pretinde că sunt victime, în calitatea lor de consumatori, permițându-le furnizorilor de apă să dobândească profituri nejustificate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Strezovski și alții v. Macedonia de Nord*, 27 februarie 2020, § 86; și HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 65, § 68).

50. Imposibilitatea de a solicita recalcularea sumei pentru serviciul public poate presupune o sarcină financiară disproporționată pentru consumatorul aflat în asemenea situații.

51. Curtea reține că legislatorul ar putea adopta un mecanism de recalculare a sumei facturate pentru consumul de apă în cazul în care consumatorul nu a indicat în factură datele din contor. Această ajustare a mecanismului ar realiza de o manieră proporțională scopul legitim urmărit și ar afecta mai puțin exercițiul dreptului de proprietate al consumatorului, în comparație cu măsura generală contestată.

52. Având în vedere că, în această cauză, legislatorul a preferat o măsură generală (interdicția absolută de recalculare) și a acordat o prioritate absolută scopului urmărit, în detrimentul unor mecanisme mai puțin intruzive în dreptul de proprietate al consumatorilor, Curtea subliniază că echilibrul dintre principiile concurente a fost perturbat. Curtea reiterează că persoana nu trebuie supusă unei sarcini individuale excesive (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 33 din 26 octombrie 2021, § 65).

53. Prin urmare, Curtea constată că textul „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, nu asigură un echilibru corect între interesele concurente și, în consecință, este contrar articolelor 46 și 54 din Constituție.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A TEXTULUI „FĂRĂ RECALCULARE” DIN PUNCTUL 14 DIN
ANEXA NR. 5 LA REGULAMENTUL APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA NR. 191 DIN 19 FEBRUARIE 2002

54. Curtea va emite o Adresă pentru Guvern, în vederea reglementării mecanismului de recalculare a consumului de apă din momentul reluării de către consumator a înscrierii datelor din contoare în bonurile de plată.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de dna judecătoare Livia Mitrofan, în dosarul nr. 2-10781/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. *Se declară neconstituțional* textul „fără recalculare” din punctul 14 din Anexa nr. 5 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 21 iulie 2022
HCC nr. 14
Dosarul nr. 285g/2021*